

Møguleiki fyrri hundradvís av arbeiðsplássum:

Hópur av óroyndum veiðimøguleikum

– í so máta eru vit munandi betri fyrri enn eitt nú danir, siga fakfeløg, arbeiðsgevarar og onnur í frágreiðing

Tað er neyvan ivi um, at tað finnst rættiliga nógvr nýggir vinnumøguleikar í Føroyum halda Føroya Arbeiðarafelag, Føroya Fiskimannafelag, Føroya Reiðarafelag, Føroya Arbeiðsgevarafelag og Menningarstovan, sum saman við umboðum fyrri peningastovnamar og skrivaranum í Endurreisingameyndini hava gjørt eina frágreiðing við heitinum "Karmar fyrri føroyskari vinnu".

Men tær røttu fortreytirnar skulu vera í lagi. Møguleikarnir liggja fyrst og fremst innan fiskivinnuna, sum verður grundarlagið fyrri nýggjum vinnuligum arbeiðsplássum, verður sagt í frágreiðingini sum heldur, at í so máta er føroyska samfelagið betri fyrri enn tað danska.

Orsøkin til, at tey, sum hava skrivað frágreiðingini halda, at vit eru betri fyrri enn danir er, at vit hava fleiri ressourcir enn danir, tí hóast nógvr verður tosað um niðurfiskaðar stovnar undir Føroyum er greitt, at ein hópur av veiðimøguleikum eru, sum enn ikki verða troystir. Hildið verður, at lítil ivi er um, at verður rætt atborið, kunnu vit útvega hundradvís av produktivum arbeiðsplássum. Hetta vildi beinanvegin sett gongd á samfelagið aftur, og vildi skundað undir onnur arbeiðspláss.

Í frágreiðingini eru nevndar nógvr dømi um nýggjar veiðir.

tór.

Svartkjafur - fiskamjøl/ konsum, virking umborð/á landi
Svartkjafurin er tann størsti fiskastovnurin í føroyskum øki, og norðmenn veiða framvegis svartkjaf til virkingar umborð. Og í tann mun hann ikki kann veiðast til virkingar, kann hann í hvussu er partar av árinum veiðast til fiskamjøl framleiðslu.

Gulllaksur - fars/nýggjar framleiðslur t.d. saltflak
Mett verður, at her er móguleiki fyrri øktari veiðu, og eisini fyrri virðismiklari

framleiðslu til saltangar. »Bert« skulu útvegast tær neyðugu maskinurnar.

Havtaska við gønum, føroyskur/altjóða sjógvur
Henda veiðan er mestsum dottin niðurfyrri. Men sagt verður, at spaniolar hava samstundis gjørt tað betri enn nakrantíð á »okkara leiðum«.

Svartkalvi við gønum, føroyskur sjógvur/ altjóða sjógvur
Hetta er ein heilt nýggj veiða í okkara sjóøki. Men mett verður, at í altjóða sjógv við Canada skuldi verið eins góðir móguleikar fyrri hesi veiðu sum undir Føroyum.

Krabbi við gønum/ rúsum

Nakrar royndir eru gjørdar, men tær hava ikki verið nakað serliga systematiskar. Royndirnar eru strandaðar viðv. marknaðarføringini. Vit vita bert, at krabbar eru, sum ikki verða veiddir sum er.

Stinglaksur

Hetta fiskasløg verður í løtuni selt feskt, men mett verður at móguleiki eisini er fyrri víðari virking, sum kann geva meira arbeiði.

Viðvíkjandi stinglaksi er tað áhugavert, at ta eru bert fá ár síðani, at stinglaksur varð koyrdur fyrri borð aftur, tí hann kundi ikki nýttast. Í dag er hesin fiskur tann, sum mest verður golið fyrri á feskfiskamarknaðinum.

Royndir eru gjørdar eftir búrfiski sum benda á, at móguleiki er hjá stórum trolarum at fáa eitt ískoyti til verandi veiðimøguleikar, og skuldi hetta givið pláss fyrri onkrum djúpvatnstrolara.

Mynd: Kalmar

Langasporl

Nakað tað sama kann sigast her sum um stinglaks.

Ymisk hávasløg, kjotið, livur, skræða

Undir Føroyum tykist nógvt til av hávi á djúpum vatni. Summi av hesum hávasløgum kunnu seljast lættari enn onnur. Men tað áhugaverda her er livurin, sum er ein stórtur partur av vektini á hávi, og sum góður prisur fæst fyrri. Summi av hesum

hávasløgum hava eisini eina skræðu, sum skuldi gjørt hana vælegnaða til at gera ymsar lutir burtúr, sum kundu verið seldir sum suvenir til tann økta streym in av ferðafólki, sum er væntaður henda vegin í komandi árum.

Hávrur kann seljast í Europa og í Fjareystri, men her krevst eitt miðvíst marknaðararbeiði.

Hatton Bank, mora-fiskur, brosmá, blálonga, hávrur (línuveiða)

Hatton Bank er altjóða sjógvur, sum tó hevur tann vansa, at har er veðurringur um veturin. Men har er nógvr fiskur. Summi av fiskasløgnum har er marknaður fyrri. Fyrri onnur skal marknaður finnst. Men har er nóg mikil av fiskasløgnum, sum marknaður er fyrri, so vit kunnu byrja eina miðvísu línuveiðu har.

Tað ber eisini til hjá »nýggjum« skipum at veiða á Hatton Bank á sumri, meðan veðrið er gott, og síðan undir Føroyum á djúpum vatni eftir hávi.

Mett verður at her er eisini pláss fyrri minst einum trolara afturat.

Igulker, ymisk sløg millum oyggjar og til havs
Framleiðsla er byrjað av drøbak, sum helst ikki er so nógvt til av, men sum tó kann geva nógvr arbeiðspláss. Hinvegin er nógvt til av echinus, sum, í tann mun tað finst lönandi marknaður, kann geva fitt av arbeiðsplássum.

Onnur skeljadjór, jákupsskel, gággur, kúfiskur v.m.

Verða allir hesir móguleikar troystir, kunnu teir tilsamans gerast eitt gott alternativ til tann neyðliðandi útróðurin.

Tunfiskaveiða

Her kann vístast á, at japanar sigla hálva knøtstin runt fyrri at veiða tunfisk við línu, sum er ein reiðskapur, sum føroyingar eru serfrøðingar í. Helst eiga vit her at fáa samstarv við t.d. japanarar.

Kongafiskur í Irmingarhavinum

Tað er semja um, at her er nógvr fiskur til. Eins og talan er um altjóða havøk. Og royndirnar hjá íslendingum, m.a. við fyrrverandi »Polarborg I« vísa, at hetta ber til.

Rækjur við Svalbard

T.d. hava vit í 1993 nærum ongar rækjur veitt við Svalbard og ongar í russiskum sjógv. Vit hava móguleika at hava 7 skip í senn har, og hetta kundi givið ein hóp av arbeiðsplássum bæði til fiskimenn og ikki minst til fólk á landi, um rækjurnar vórðu uppskipaðar í Føroy-

um. Meðan føroyingar als ikki hava fiskað við Svalbard í seinastuni, hava norðmenn havt rokfiskiskap við Svalbard.

Búrfiskur

Her eru gjørdar royndir, sum benda á, at her er móguligt hjá stórum trolarum at fáa eitt ískoyti til verandi veiðimøguleikar, og skuldi hetta givið pláss fyrri onkrum djúpvatnstrolara.

Sild og makrelur, partroling

Tað er alt, sum bendir á, at sildin, sum fyrr var norðanfyrri, er við at taka seg upp aftur, og tí er eisini móguleiki her. Her kunnu øll skip nýttast, eisini lagdir trolarar. Umframt móguleikan fyrri »vanliga« veiðu eftir makreli, skuldi eisini verið móguleiki fyrri veiðu við dorg, og kundi hetta verið eitt ískoyti til útróðurin.

Upsi undir Føroyum

Bert 32.000 t av einum TAC uppá 41.000 t eru veidd. Tað sama er galdandi fyrri kongafisk og onnur fiskasløg. Vit veiddu í 1993 uml. 20.000 t minni enn fiskifrøðingar mæltu til. Sjálv-sagt skulu vit ikki veiða ov nógvr, men hinvegin mugu vit hava ein politikk, sum inniber, at vit troysta til-mæltu veiðurnar optimalt.

Ótroysttar kvotur í fremmandum sjógv

T.d. ídnaðarfiskur í Norðsjónum og jákupsskel í Barentshavinum.

Innkeyp av fiski

Tað er vanliga fatanin, at her kundi verið gjørt nógvr meira, um fyrirtreytirnar vóru til staðar. Tað kann nevast, at meira enn helvtin av rávørini hjá donskum flakavirkjum er innflutt úr útlöndum. Sama lutfall vildi gjørt undurverk í Føroyum.

Virking av klippfiski

Norðmenn útflyta fyrri uml. 2 mia. kr. árliga í klippfiski. Undanførslan fyrri, at henda framleiðsla ikki er lönandi í Føroyum, er orkuprísurin í Føroyum í mun til í Noregi. Men út frá einum »marginalsjónarmiði«, t.v.s. at tað má vera betri fyrri SEV at fáa eitt sindur fyrri sína avlopsorku enn als ikki at sleppa av við hana, má hetta vera ein trupulleiki, sum kann loysast. Eisini tá hugsað verður um avlopshitan á Sundi.

Rognkelsi norðanfyrri

Tað sigst, at laksaskipini kundu koma í neyð av teimum. Mett verður, at tey kunnu fiskast lönandi meðan tey hava rogn, og áðrenn tey fara móti landi at gýta.